EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 9.12.2020
COM(2020) 772 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o uporabi Uredbe Sveta (ES) št. 1005/2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje (uredba o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu)

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o uporabi Uredbe Sveta (ES) št. 1005/2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje (uredba o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu)

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU 1

1. Uvod 2

2. Trenutno stanje – napredek od sporočila iz leta 2015 4

2.1 Sodelovanje z državami članicami 4

- Države članice in njihove obveznosti države zastave 4
- Države članice in njihove obveznosti obalne države 5
- Države članice in njihove obveznosti države pristanišča 6
- Države članice in njihove obveznosti države trga: sistem potrdil o ulovu 6
- Uporaba sistema medsebojne pomoči med državami članicami in Komisijo ter z državami nečlanicami EU 7

2.2 Sodelovanje z državami nečlanicami EU 8

- Zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev z dialogom 8
- Vzpostavljanje mreže zaveznikov 10
- Spodbujanje sistemov potrdil o ulovu 11
- Spodbujanje izvajanja Sporazuma o ukrepih države pristanišča 11
- Učinek dialoga o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu na države s sporazumi o partnerstvu o trajnostnem ribištvu 12
- Podpora državam nečlanicam EU 12

2.3 Drugi okviri za mednarodno sodelovanje in sodelovanje z zainteresiranimi stranmi 14

3. Glavni izzivi pri izvajanju uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu 15

3.1 Izvajanje znotraj EU 15

- Dialog z državami nečlanicami EU 15
- Krepitev mednarodnega upravljanja za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu 16
- Sodelovanje in usklajevanje 17

4. Sklepne ugotovitve 17

1. Uvod

Kot določa člen 55(1) Uredbe, sta Evropski parlament in Svet s tem poročilom obveščena o uporabi Uredbe Sveta (ES) št. 1005/2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje. Poročilo večinoma vsebuje pregled informacij, ki so jih države članice zagotovile v obliki odgovorov na vprašalnik, ki ga je Komisija[1] poslala od zadnjega sporočila z dne 1. oktobra 2015[2], ter drugih ustreznih informacij, ki jih je Komisija v tem obdobju prejela od katere koli zainteresirane strani. Vsebuje tudi pregled dejavnosti, ki prispevajo k doseganju ciljev uredbe o preprečevanju nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova. Na tej podlagi prav tako opredeljuje glavne izzive v smislu izvajanja.

Nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov ostaja ena od največjih groženj za trajnostno rabo ribolovnih virov. Žal zaradi dinamičnosti, prilagodljivosti in prikritosti nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova ni mogoče neposredno oceniti njegovega učinka. Vendar grobe ocene kažejo, da nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov v svetovnih oceanih vsako leto zajame približno 11–26 milijonov ton rib, katerih letna vrednost znaša 9–21 milijard EUR[3].

Generalna skupščina Združenih narodov je mednarodno skupnost posebej pozvala, naj do leta 2020 učinkovito uredi lovljenje ter odpravi prelov, nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov in škodljive ribolovne prakse[4], kot je navedeno v točki 14.4 cilja 14 „Življenje v vodi“, ki je del Agende za trajnostni razvoj do leta 2030, sprejete leta 2015. EU je zato odločno zavezana doseganju stalnega zmanjševanja nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova in končni odpravi te prakse.

Sporočilo o evropskem zelenem dogovoru za Evropsko unijo[5] opredeljuje pristop ničelne tolerance do nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova kot prednostno nalogo. Ta pristop je tudi pomemben vidik strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030[6] in je ključen za svetovni prehod na trajnostne prehranske sisteme, kot je navedeno v strategiji „od vil do vilic“[7]. Poziva k odločnemu ukrepanju EU v okviru zunanje razsežnosti skupne ribiške politike, zlasti s prizadevanji za odpravo nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova v regionalnih organizacijah za upravljanje ribištva (RFMO)[8], v okviru sporazumov

---

1 Informacije, ki so jih zagotovile države članice in zajemajo obdobje 2016–2017. Take informacije se zagotavljajo vsaki dve leti na podlagi vprašalnika, ki ga pripravi Komisija.

2 COM(2015) 480 z dne 1. oktobra 2015.

3 http://www.fao.org/3/a-i6069e.pdf.

4 Cilj 14.4: do leta 2020 učinkovito urediti lovljenje, odpraviti prelov, nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov in škodljive ribolovne prakse ter uvesti znanstveno utemeljene načrte upravljanja, da bi v najkrajšem možnem času obnovili ribje staleže vsaj do ravni, ki omogočajo največji trajnostni donos, kot ga določajo njihove biološke značilnosti.
https://unstats.un.org/sdgs/metadata/?Text=&Goal=14&Target=14.4.

5 COM(2019) 640 z dne 11. decembra 2019.

6 COM(2020) 380 z dne 20. maja 2020.

7 COM(2020) 381 z dne 20. maja 2020.

8 Za podroben seznam glej: https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/rfmo_sl.

EU o partnerstvu o trajnostnem ribištvu in z zaključkom revizije pravil EU o nadzoru[9]. Boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu po svetu je tudi pomemben element skupnega sporočila o mednarodnem upravljanju oceanov iz leta 2016[10]. Nazadnje, politika prizadevanj za odpravo nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova je pomembna tudi v okviru agende EU za pomorsko varnost[11].

Sistem EU za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje je vključen v mednarodno pravo o ribištvu, in sicer v:

- Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS) iz leta 1982,
- Sporazum Združenih narodov o staležih rib (UNFSA) iz leta 1995 in
- Sporazum o pospeševanju usklajevanja ribiških plovil na odprtem morju z mednarodnimi ukrepi za ohranjanje in upravljanje (Sporazum o usklajevanju) iz leta 1993.

Ti instrumenti so razloženi in utemeljeni z nezavezujočimi instrumenti, kot so tisti, ki jih je oblikovala Organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO), med katerimi sta zlasti kodeks odgovornega ribištva iz leta 1995 in Mednarodni akcijski načrt za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje iz leta 2001, ki je eden od številnih mednarodnih akcijskih načrtov, sprejet v povezavi s kodeksom odgovornega ribištva. Ti pravni instrumenti (zavezujoči in nezavezujoči) skupaj predstavljajo nabor ukrepov, ki se medsebojno krepijo in dopolnjujejo.

Organizacija FAO je z namenom, da bi spodbudila izvajanje Mednarodnega akcijskega načrta za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje, leta 2009 prav tako sprejela Sporazum o ukrepih države pristanišča za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje[12] (PSMA), ki je začel veljati junija 2016[13]. Sporazum o ukrepih države pristanišča je prvi in edini pravno zavezujoč globalni instrument, ki nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov neposredno obravnava kot svoj glavni cilj. Čeprav ne ustvarja novih mednarodnih orodij za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, določa minimalne standarde za izvajanje sodne pristojnosti države pristanišča v okviru nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova. Ostali pomembni prispevki organizacije FAO v zadnjih letih so med drugim še prostovoljne smernice o uspešnosti države zastave iz leta 2014 in prostovoljne smernice organizacije FAO o sistemih dokumentacije o ulovu iz leta 2017. EU je pomembno prispevala k tem pobudam, ki pomagajo nadalje krepiti mednarodno pravo o ribištvu in zagotavljajo pomembne smernice za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

---

[9] Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Unije za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32009R1224.

[10] EU je aktivna udeleženka v petih regionalnih organizacijah za upravljanje ribištva v zvezi z ribolovom na tune in 12 regionalnih organizacijah za upravljanje ribištva, ki niso povezane z ribolovom na tune, ter v drugih organizacijah za ribištvo. Popoln seznam je na voljo na naslovu: https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/rfmo_sl.

[11] https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security_sl.

[12] http://www.fao.org/port-state-measures/en/.

[13] EU je Sporazum odobrila s Sklepom Sveta 2011/443/EU z dne 20. junija 2011.

Edinstven pristop EU k boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu temelji na Uredbi (ES) št. 1005/2008. S sprejetjem in izvajanjem te uredbe je EU prva uvedla celovit okvir za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ki spreminja namene v ukrepe in na svetovni ravni vzpostavlja enake konkurenčne pogoje v ribiškem sektorju.

V Uredbi je navedeno, da so vse države, bodisi države članice bodisi države nečlanice EU, odgovorne za izpolnitev svojih mednarodnih obveznosti, ki jih imajo kot države zastave, države pristanišča, obalne države ali države trga. Izkazala se je kot pregleden in nediskriminatoren instrument, ki velja za vsa plovila, vključena v gospodarsko izkoriščanje ribolovnih virov, in vse državljane EU, ki opravljajo ribolovno dejavnost pod katero koli zastavo.

Deset let po začetku veljavnosti uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu EU velja za pomembnega akterja v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu po svetu. Z vztrajanjem pri ukrepih za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu se bo nadalje utrdila vloga EU na tem področju.

2. Trenutno stanje – napredek od sporočila iz leta 2015

Sporočilo iz leta 2015 se je sklicevalo na nadaljnje delo za izboljšanje sistema, ki se trenutno uporablja, ter po potrebi za poenostavitev in posodobitev izvajanja uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, zlasti s prehodom s papirnega sistema potrdil o ulovu na elektronskega. Komisija je napovedala, da bo še naprej sodelovala z državami nečlanicami EU prek dialoga in možnosti ponujanja tehnične in razvojne pomoči državam nečlanicam EU za reševanje njihovih težav v zvezi z nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovom.

Štiri medsebojno povezana področja ukrepanja, na katera se nanaša uredba o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, so:

- sistem potrdil o ulovu EU,
- sistem medsebojne pomoči med državami članicami,
- proces sodelovanja z državami nečlanicami EU in
- uvrščanje na seznam plovil, ki opravljajo nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov.

Vsa ta orodja so se v preteklih petih letih izkazala kot učinkovita v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

Od zadnjega sporočila je bilo evidentiranih več oprijemljivih rezultatov. V tem poročilu so predstavljeni ključni dosežki na podlagi uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu med letoma 2015 in 2019.

2.1 Sodelovanje z državami članicami

➢ Države članice in njihove obveznosti države zastave

EU je utrdila svoje ukrepe, kar zadeva obveznosti države zastave, ki jih imajo države članice, tako da je sprejela nove ukrepe za učinkovitejše vodenje dejavnosti njene flote

zunaj voda EU (trajnostno upravljanje zunanjih ribiških flot)[14]. Vse ribolovne dejavnosti plovil EU, ki se opravljajo zunaj voda EU ali spadajo v okvir regionalne organizacije za upravljanje ribištva, mora posebej dovoliti država članica zastave, ki je odgovorna tudi za pravilno upravljanje teh ribolovnih dovoljenj[15]. Komisija pošlje dovoljenja ustreznim regionalnim organizacijam za upravljanje ribištva in državam nečlanicam EU, če so izpolnjeni ustrezni pogoji in merila za upravičenost. Poleg tega za plovila EU tudi zunaj voda EU še vedno veljajo pravila EU o nadzoru[16] in pravila iz uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu.

Potem ko je Komisija ocenila trenutni sistem za nadzor ribištva, se je hkrati odločila, da ga bo začela revidirati. Predlog Komisije za njegovo revizijo je bil sprejet 30. maja 2018[17]. Komisija se je odločila predlagati številne spremembe uredbe o nadzoru ter ciljno usmerjene spremembe uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu in uredbe o ustanovitvi Evropske agencije za nadzor ribištva (EFCA). Splošni cilj revizije je posodobitev, okrepitev in poenostavitev sistema EU za nadzor ribištva ter razširitev enakih pogojev pri nadzoru ribištva. V predlogu so zlasti pojasnjene, okrepljene in usklajene določbe o izvrševanju, zlasti kar zadeva ukrepe in sankcije za hude kršitve. Med njegovimi cilji so tudi:

- vzpostavitev zanesljivejšega in popolnejšega sistema podatkov o ribištvu, vključno s povsem digitaliziranim poročanjem o ulovu, ki naj bi se uporabljal za vsa ribiška plovila EU[18];
- razširitev elektronskega sistema za sledenje na vsa plovila, tudi manjša;
- uvedba novih postopkov za tehtanje ribiških proizvodov;
- zaostritev pravil o evidentiranju ulova za rekreacijski ribolov;
- izboljšanje sledljivosti evropskih in uvoženih ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter
- zaostritev pravil o ribolovnem orodju.

➢ Države članice in njihove obveznosti obalne države

Ista pravila o nadzoru, ki veljajo za plovila EU, veljajo tudi za pravila držav nečlanic EU, ki opravljajo svojo dejavnost v vodah EU, če ni drugače dogovorjeno z zadevno državo nečlanico EU.

Komisija še naprej tesno sodeluje z državami članicami, da bi preprečevala dejavnosti nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, odvračala od njih in jih odkrivala. Prav tako države članice spodbuja, da sporočijo morebitni sum na nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov, ki ga v njihovih vodah opravljajo plovila iz držav

---

[14] Uredba (EU) 2017/2403 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o trajnostnem upravljanju zunanjih ribiških flot in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1006/2008. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:32017R2403.

[15] Številke iz junija 2019 (brez področja v pristojnosti Generalne komisije za ribištvo v Sredozemlju – GFCM): 5 843 ribiških plovil, kar ustreza 8 818 ribolovnim dovoljenjem.

[16] Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Unije za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32009R1224.

[17] COM(2018) 368 final z dne 30. maja 2018.

[18] Vključno s plovili, ki merijo manj kot 12 metrov.

nečlanic EU[19], ter pri tem polno izkorišča sistem medsebojne pomoči, da se prepreči dajanje nezakonito ulovljenih rib na trg EU. Komisija prav tako omogoča redno sodelovanje med državami članicami in državami nečlanicami EU.

- Države članice in njihove obveznosti države pristanišča

Uredba o nadzoru določa ustrezen okvir za nadzor pristanišč, vključno z inšpekcijami v pristaniščih ali ob iztovarjanju. Uredba o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu dopolnjuje in omogoča učinkovit sistem inšpekcij v pristaniščih za ribiška plovila držav nečlanic EU, ki pristajajo v pristaniščih držav članic.

Države članice v svojih poročilih Komisiji zagotavljajo informacije o rezultatih inšpekcij v pristaniščih in ob neposrednih raztovarjanjih ter pretovarjanjih ribiških proizvodov s strani ribiških plovil držav nečlanic EU[20].

V obdobju 2016–2017 je v pristaniščih EU iztovarjalo približno 4 349 plovil iz držav nečlanic EU, države članice EU pa so pregledale 635 od teh plovil.

- Države članice in njihove obveznosti države trga: sistem potrdil o ulovu

EU je kot eden od največjih svetovnih trgov za ribiške proizvode odgovorna za zagotavljanje, da ribiški proizvodi, ki izvirajo iz nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, ne dosežejo njenega trga.

Sistem potrdil o ulovu, vzpostavljen z uredbo o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, se je izkazal kot učinkovit pri preprečevanju dajanja tako ulovljenih rib na trg EU.

Več kot 92 držav je Komisijo obvestilo o organih, ki so v posamezni državi pooblaščeni za potrjevanje verodostojnosti informacij, določenih v potrdilih o ulovu, izdanih za proizvode, izvožene na trg EU (v nadaljnjem besedilu: pristojni organi). V povprečju se vsako leto pristojnim organom držav članic za uvoz predloži približno 200 000 potrdil o ulovu in 25 000 izjav o predelavi[21]. V obdobju 2016–2019 so se zavrnitve uvoza ribiških proizvodov na trg EU v skladu s sistemom potrdil o ulovu za nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov še naprej zmanjševale.

Kot je bilo napovedano v sporočilu iz leta 2015, je Komisija maja 2019 uvedla[22] informacijski sistem, imenovan CATCH, s katerim naj bi se digitalizirali potrdila o ulovu in z njimi povezani postopki za uporabo pri uvozu. Cilj sistema CATCH je razviti spletno aplikacijo za podporo upravljanju uradnih dokumentov in avtomatizacijo z njimi povezanih postopkov, kot je določeno v uredbi o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu. Glavni namen takega sistema za celotno EU je olajšati in uskladiti postopke preverjanja, ki jih izvajajo pristojni organi držav članic, in pomagati zagotoviti enake konkurenčne pogoje za uvoznike iz EU.

---

[19] V obdobju 2016–2017 so države članice sporočile 36 opažanj tujih ribiških plovil. Informacije na podlagi poročil držav članic, ki zajemajo obdobje 2016–2017, v skladu s členom 55.1.

[20] Prav tako v skladu s členom 55.1 uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu.

[21] Ocena Komisije na podlagi obvestila držav članic v skladu s členom 18(5) uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu.

[22] Za razvoj sistema CATCH se vsako leto v povprečju nameni 350 000 EUR.

Razvoj sistema CATCH sledi prostovoljnim smernicam organizacije FAO o sistemih dokumentacije o ulovu[23], sprejetim leta 2017. Sistem CATCH je bil razvit na platformi TRACES, ki ima 30 000 uporabnikov iz več kot 80 držav po vsem svetu. Platformo TRACES od leta 2005 uporabljajo organi držav članic in uvozniki iz EU za preverjanja sanitarnih zahtev za trgovino z živalmi, hrano, krmo in rastlinami ter njihov uvoz znotraj EU; zdaj se uporablja tudi za preverjanje potrdil o ulovu. Predlog Komisije za revizijo uredbe o nadzoru vključuje pravne določbe o uporabi sistema CATCH. Obvezna uporaba sistema CATCH je odvisna od zaključka tekoče revizije sistema za nadzor ribištva in njegovega začetka veljavnosti. Do tedaj ga bodo države EU in njihovi nacionalni izvajalci dejavnosti uporabljali prostovoljno[24].

Komisija se osredotoča na delo, ki ga trenutno opravlja Center Združenih narodov za pospeševanje trgovine in elektronsko poslovanje (UN/CEFACT), da bi se proučila morebitna uporaba formata FLUX za zagotovitev interoperabilnosti sistema CATCH z informacijskimi okolji držav nečlanic EU za preglede ribiških proizvodov. Prizadeva si tudi za vzpostavitev elektronskega sistema izmenjave potrdil (carinski sistem enotnega okenca za izmenjavo potrdil EU, EU CSW-CERTEX[25]) za vse carinske organe EU v okviru pobude „okolje enotnega okenca za carino“ EU. CATCH naj bi postal del sistema EU CSW-CERTEX.

- Uporaba sistema medsebojne pomoči med državami članicami in Komisijo ter z državami nečlanicami EU

Sistem medsebojne pomoči, vzpostavljen s členom 51 uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, se je izkazal kot koristen pri pomoči državam članicam pri izvajanju uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu. Vse države članice so imenovale enotne uradnike za zvezo, ki naj bi opravljali to nalogo.

Sistem olajšuje sodelovanje med državami članicami in Komisijo ter z državami nečlanicami EU. To je ključnega pomena za zagotovitev, da se nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov ustrezno preiskuje in sankcionira. Sistem je olajšal redno izmenjavo informacij o opozorilih, obveščevalnih podatkih ter rezultatih poizvedb, ki se izvajajo ob sumu na dejavnosti nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova.

Komisija je od leta 2015 poslala več kot 170 opozoril enotnim uradnikom za zvezo držav članic, da bi usmerjala preglede, ki jih izvajajo o tveganih okoliščinah, in zahtevala preiskave domnevnih dejavnosti nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova in hudih kršitev. Države članice tudi redno uveljavljajo določbe uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu o medsebojni pomoči za medsebojno sodelovanje in sodelovanje z upravnimi organi držav nečlanic EU. S tem se je na splošno izboljšalo izvajanje uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu. Dejavna uporaba medsebojne pomoči se je izkazala kot učinkovita pri preprečevanju

[23] http://www.fao.org/iuu-fishing/international-framework/voluntary-guidelines-for-catch-documentation-schemes/en/.

[24] Za več informacij o sistemu glej: https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/catch-it-system_en.pdf.

[25] https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs/eu-single-window-environment-for-customs_en.

uvoza več milijonov eurov vrednih ribiških proizvodov iz nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova na trg EU, zlasti iz Afriškega roga.

2.2 Sodelovanje z državami nečlanicami EU

Komisija od leta 2015 redno sodeluje z več državami nečlanicami EU ter jih podpira pri uresničevanju temeljnih reform njihovih ribiških politik. Take reforme so privedle do revizij nacionalne zakonodaje in njene uskladitve z mednarodnimi obveznostmi, do močnejših upravnih struktur izboljšanih sistemov spremljanja, nadzora in obvladovanja. Na ta način so sporazumi EU o partnerstvu o trajnostnem ribištvu z državami nečlanicami EU pripomogli tudi k okrepitvi upravljanja ter hkrati izboljšali zmogljivost držav nečlanic EU in uporabo orodij za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu. Izvedeni so bili posebni ukrepi z uporabo elementa sektorske podpore v okviru sporazumov o partnerstvu o trajnostnem ribištvu.

Države nečlanice EU so na splošno dejavno pristopile k težavi nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova ter pokazale pripravljenost za odločnejše ukrepe. To kaže na odgovornost za reforme, na podlagi katerih se njihovi sistemi za nadzor ribištva usklajujejo z mednarodnimi standardi. Vendar izkušnje hkrati kažejo, da je zgolj z močno in vztrajno politično voljo mogoče doseči trajne rezultate v obliki trajne skladnosti ribištva.

- Zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev z dialogom

Dvostranski dialogi o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu z državami nečlanicami EU ostajajo osrednja točka za sodelovanje v okviru direktive o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu.

Ali bo Komisija začela dialog, je odvisno od vrste kazalnikov, ki določajo učinkovitost ukrepov, ki jih različne države sprejmejo za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

V tej oceni je upoštevano, ali države nečlanice EU delujejo kot države zastave, države pristanišča, obalne države ali države trga. Med ustreznimi kazalniki so skladnost z instrumenti mednarodnega prava, izvajanje prostovoljnih smernic, učinkovito izvajanje ukrepov regionalnih organizacij za upravljanje ribištva, politika flote, ohranjanje, upravljanje in nadzor voda na podlagi nacionalnih sodnih pristojnosti, okviri izvrševanja ter obseg ribiške proizvodnje (staleži, flote) in trgovinski tokovi. V oceni so upoštevane tudi informacije o zgodovini države glede nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, s posebnim poudarkom na posebnih omejitvah, s katerimi se srečujejo države v razvoju, kadar je to ustrezno.

Komisija je od začetka veljavnosti uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu začela dialog ali se vključila v druge oblike sodelovanja z več kot 60 državami. V okviru 26 dialogov, ki so potekali od leta 2012[26], je z dejavno podporo Komisije 15 partneric uspešno reformiralo svoje sisteme upravljanja ribištva, tako da so uskladili svoje pravne okvire z mednarodnimi obveznostmi, ki jih imajo kot države zastave, države pristanišča ali države trga.

[26] Člena 31 in 32 Uredbe Sveta (ES) št. 1005/2008.

V drugih primerih pa neformalni dialog ni dovolj odvračilen, da bi država nečlanica EU začela odpravljati ugotovljene pomanjkljivosti.

Uredba o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu določa zdaj splošno znan sistem „izdajanja kartonov“[27], ki Komisijo pooblašča, da državo nečlanico EU obvesti o tveganju, da bo opredeljena kot nesodelujoča država v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu (postopek predhodne opredelitve, „rumeni karton“). Komisija začne formalni dialog s predhodno opredeljeno državo in vzpostavi sodelovanje na podlagi akcijskega načrta.

Od konca leta 2015 je bilo uspešno odpravljenih sedem rumenih kartonov, saj so bile v zadevnih državah dosežene pomembne reforme ribiškega sektorja. V istem obdobju je bilo izdanih devet rumenih kartonov, s čimer so se začeli formalni dialogi za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti[28].

V primerih, ko predhodno opredeljena država ne reši sporočenih težav in ne upošteva svojih mednarodnih obveznosti, jo Komisija opredeli kot nesodelujočo državo v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu (postopek opredelitve, „rdeči karton“).

Čeprav predhodna opredelitev ne pomeni sankcij, ima postopek opredelitve pomembne posledice, vključno s prepovedmi trgovanja. Države članice morajo zavrniti uvoz proizvodov divjega morskega ribištva, ulovljenih s plovili, ki plujejo pod zastavo zadevne države nečlanice EU.

Opredelitvi sledi predlog Komisije Svetu, da se država vključi na seznam nesodelujočih tretjih držav („postopek vključitve na seznam“).

Taka „uvrstitev na črni seznam“ prinaša ukrepe, ki presegajo prepoved uvoza, kot so:

- prepoved nakupa ribiških plovil iz zadevne države;
- prepoved, da bi take države zamenjale zastavo ribiških plovil z zastavo države članice;
- prepovedano sklepanje dogovorov o zakupu;
- prepoved izvoza ribiških plovil EU;
- prepoved zasebnih trgovinskih dogovorov z državljani EU;
- prepoved skupnih ribolovnih dejavnosti z EU;
- morebitna razveljavitev trajnih dvostranskih sporazumov o ribištvu ali partnerskih sporazumov o ribištvu in/ali
- prekinitev pogajanj o sklenitvi dvostranskih sporazumov o ribištvu ali partnerskih sporazumov o ribištvu.

Od konca leta 2015 je bil en rdeči karton uspešno odpravljen in zadevna država je bila črtana s seznama, saj so bile v njej dosežene pomembne reforme. V istem obdobju sta bila izdana dva rdeča kartona in začeli so se formalni dialogi o najpomembnejših ugotovljenih pomanjkljivostih, Svet pa je zadevni državi vključil na seznam[29]. V enem primeru je bilo

[27] https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/illegal-fishing-overview-of-existing-procedures-third-countries_en.pdf.

[28] Prav tam.

[29] Prav tam.

treba razveljaviti sporazum o partnerstvu o trajnostnem ribištvu na podlagi člena 38 uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu.

Sodelovanje na podlagi dialogov z državami nečlanicami EU prinaša oprijemljive rezultate in vodi k boljšemu upravljanju, zlasti k:

- spremembam zakonodaje;
- sprejetju nacionalnih akcijskih načrtov v skladu z Mednarodnim akcijskim načrtom za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje organizacije FAO;
- strožjim sankcijam;
- boljšemu sodelovanju, usklajevanju in mobilizaciji različnih zadevnih organov ter
- političnim zavezam za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu na najvišji ravni.

S procesom dialoga se je v državah vzpostavil okvir za krepitev sistemov spremljanja, nadzora in obvladovanja prek izboljšanega spremljanja ribolovnih dejavnosti, vključno z zahtevami v zvezi s sistemom za spremljanje plovil (VMS) za nacionalne flote in flote za ribolov v oddaljenih vodah ter inšpekcijskimi pregledi in nadzorom. Vendar kot kaže najnovejši rumeni karton, lahko neaktivnost hitro privede do poslabšanja vzpostavljenih okvirov za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, zaradi česar se izda še drugi karton.

➢ Vzpostavljanje mreže zaveznikov

Za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu so potrebni usklajeni ukrepi in nobena država ne more biti uspešna, če ukrepa sama. Izkušnje so pokazale, da je boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu mnogo uspešnejši, če obstajajo sinergije na regionalni ravni, kot pa če bi države ravnale same. Kadar neka država okrepi svoj sistem nadzora nad nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovom, obstaja tveganje, da bi se kršitelji pravil lahko preselili v druge države z manj strogimi predpisi in nadzorom.

Za uspeh je torej treba čim več držav vključiti v stalen proaktiven in previden pristop k boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu na mednarodni ravni. S pomembnimi ribolovnimi državami je bilo ustanovljenih več dvostranskih delovnih skupin za nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov. Te delujejo kot platforme za redne izmenjave in spremljajo zadevne ukrepe za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

EU[30] skladno z zunanjo razsežnostjo skupne ribiške politike spodbuja ukrepe v regionalnih organizacijah za upravljanje ribištva na podlagi standardov in načel EU. Skupaj z drugimi državami je dejavno podprla prizadevanja za spodbuditev ukrepov proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu v regionalnih organizacijah za upravljanje ribištva, vključno z navzkrižnim vključevanjem plovil, ki opravljajo nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov, na seznam regionalnih organizacij za upravljanje ribištva in oblikovanjem določb o kaznih za državljane, ki opravljajo nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov.

[30] Predstavlja jo Evropska komisija.

Komisija podpira različne regionalne pobude, kot so ustanovitev mreže o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu v Združenju držav jugovzhodne Azije (ASEAN), tj. operativne platforme za izmenjavo informacij v realnem času, ki zelo praktično podpira vsakdanje dejavnosti članic združenja ASEAN. Regionalni projekti za krepitev zmogljivosti v podporo razvoju in upravljanju ribištva, vključno s povečanjem zmogljivosti za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, nadalje podpirajo sodelovanje z regionalnimi in podregionalnimi organi.

- Spodbujanje sistemov potrdil o ulovu

Pomemben del dialogov z državami nečlanicami EU se osredotoča na njihove sisteme sledljivosti uvoza in izvoza. Države nečlanice EU morajo dokazati svojo sposobnost za izdajanje zanesljivih potrdil o ulovu. Komisija v skladu s prostovoljnimi smernicami organizacije FAO o sistemih dokumentacije o ulovu daje priporočila za izboljšave, v nekaterih primerih pa zagotavlja tudi usposabljanje na kraju samem za potrjevanje potrdil o ulovu EU in izvajanje z njimi povezanih pregledov.

- Spodbujanje izvajanja Sporazuma o ukrepih države pristanišča

Sporazum o ukrepih države pristanišča je začel veljati 5. junija 2016. EU je Sporazum odobrila s Sklepom Sveta z dne 20. junija 2011[31].

Sporazum o ukrepih države pristanišča je prvi zavezujoči mednarodni sporazum, ki je posebej usmerjen v nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov. Njegov cilj je preprečevati nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov, odvračati od njega ter ga odpravljati, tako da se plovilom, ki opravljajo tak ribolov, preprečuje uporaba pristanišč in iztovarjanje ulova. Sporazum o ukrepih države pristanišča torej taka plovila odvrača od izvajanja dejavnosti, hkrati pa onemogoča, da bi bili ribiški proizvodi, pridobljeni z nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovom, dani na nacionalne in mednarodne trge.

Število pogodbenic Sporazuma o ukrepih države pristanišča zdaj presega 65. To je pravi uspeh. Več novih pogodbenic je pristopilo k Sporazumu o ukrepih države pristanišča in ga ratificiralo, deloma tudi zaradi njihovega dialoga o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu z EU, pri čemer so izvedle reforme svojih pravnih sistemov glede ribolova.

Vendar je ratifikacija šele prvi korak k uresničevanju te pogodbe v praksi. Sporazum o ukrepih države pristanišča določa tudi mehanizme financiranja za države v razvoju, pri čemer se prek svetovnega programa organizacije FAO za razvoj zmogljivosti zagotavljata tehnična pomoč in razvoj zmogljivosti. EU in Komisija zagotavljata financiranje v podporo temu programu.

[31] SKLEP SVETA z dne 20. junija 2011 o odobritvi Sporazuma o ukrepih države pristanišča za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvračanje od njega ter za njegovo odpravljanje v imenu Evropske unije (2011/443/EU).

- Učinek dialoga o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu na države s sporazumi o partnerstvu o trajnostnem ribištvu

Obstaja jasna povezava med vlogo sporazumov EU o partnerstvu o trajnostnem ribištvu[32] s partnerskimi državami in bojem EU proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu. Trenutno obstaja 20 sporazumov o partnerstvu o trajnostnem ribištvu s partnerskimi državami v Atlantskem, Indijskem in Tihem oceanu, med katerimi jih ima 13 aktivne protokole, ki omogočajo ribolovne dejavnosti.

Sporazumi o partnerstvu o trajnostnem ribištvu podpirajo cilje politike proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu prek orodij, kot so programi in usposabljanja za krepitev zmogljivosti, ter s krepitvijo sistemov spremljanja, nadzora in obvladovanja, vključno z elektronskimi sistemi poročanja itd. To ima pozitivne učinke prelivanja na boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

Da bi se zagotovila skladnost zunanje razsežnosti skupne ribiške politike, Komisija predlaga, da se vsi trajni dvostranski sporazumi o ribištvu ali sporazumi o partnerstvu o ribištvu razveljavijo, če država nečlanica EU ne izpolni svojih obveznosti glede boja proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, kot je določeno v členu 38 uredbe o nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

Čeprav opredelitev tretje države kot nesodelujoče v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu (izdaja „rdečega kartona“) pomeni prenehanje veljavnega sporazuma o partnerstvu o trajnostnem ribištvu, se Komisija na lastno pobudo vzdržuje obnavljanja protokolov k sporazumom o partnerstvu o trajnostnem ribištvu z državami, ki niso odpravile pomanjkljivosti, ugotovljenih z rumenim kartonom.

- Podpora državam nečlanicam EU

Dialog o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu pogosto spremljajo podporni programi iz različnih virov.

EU v tesnem stiku z organizacijo FAO in Svetovno banko spodbuja usklajevanje med različnimi ponudniki podpore, da se zagotovi prenos podpore v odziv na ugotovljene potrebe. S tem naj bi se tudi preprečilo podvajanje podpore.

EU in Komisija zagotavljata financiranje v okviru svetovnega programa organizacije FAO za razvoj zmogljivosti. Ta program je zasnovan kot pomoč državam v razvoju pri izvajanju Sporazuma o ukrepih države pristanišča v obliki tehnične pomoči in razvoja zmogljivosti. Poleg tega je Komisija, pogosto skupaj z Evropsko agencijo za nadzor ribištva (EFCA), nekaterim državam nečlanicam EU v odgovor na posebne zahteve zagotovila prilagojena srečanja za krepitev zmogljivosti o potrjevanju ulova ter orodjih in politiki za spremljanje, nadzor in obvladovanje.

Za spodbuditev pregledov informacij v potrdilih o ulovu je Komisija od leta 2016 pospešila tudi razvoj novih funkcionalnosti v orodjih agencije EFCA za elektronski nadzor (celostne pomorske storitve EFCA), v katerega sta vključeni Evropska agencija za

[32] https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/international/agreements_sl.

nadzor ribištva (EFCA) in Evropska agencija za pomorsko varnost (EMSA). Namen teh funkcionalnosti je podpreti in okrepiti odvračanje od nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova po vsem svetu (npr. ob obali Zahodne Afrike ter na območjih Severnega Atlantika in Arktike). Komisija je tudi pomagala agenciji EFCA izvesti različne ukrepe krepitve zmogljivosti za ribiške inšpektorje v državah nečlanicah EU.

EU zagotavlja namensko razvojno financiranje regijam Afrike ter Tihega in Indijskega oceana, da bi podprla razvoj in upravljanje trajnostnega ribištva. To vključuje ukrepe za povečanje njihove zmogljivosti za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu. EU je zlasti namenila:

- 35 milijonov EUR za države AKP pacifiškega prostora v okviru programa partnerstva pacifiških držav in Evropske unije na področju morij (PEUMP)[33],
- 15 milijonov EUR za Zahodno Afriko v okviru programa za izboljšano regionalno upravljanje ribištva v Zahodni Afriki (PESCAO)[34] in
- 28 milijonov EUR za regijo Indijskega oceana v okviru programa ECOFISH[35].

V programu PEUMP dodeljeni proračun za ukrepe za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu znaša 3,9 milijona EUR. Z zadevnimi ukrepi naj bi se izboljšali spremljanje, nadzor in obvladovanje oceanskega in obalnega ribolova, zakonodaja, dostop do informacij (preglednost) in učinkovito upravljanje morskega območja.

Za program PESCAO predvideni znesek za ukrepe in projekte v zvezi z nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovom znaša 7,9 milijona EUR. Med ukrepi v okviru tega projekta so tehnična podpora, ki jo agencija EFCA usklajeno in na podlagi izkušenj, pridobljenih v okviru EU, zagotavlja Podregionalni komisiji za ribištvo (SRFC), Odboru za ribištvo zahodnega osrednjega Gvinejskega zaliva (FCWC) in njunim državam članicam. Natančneje, agencija EFCA je leta 2019 izvedla pet usposabljanj v regiji o spremljanju, nadzoru in obvladovanju ribištva ter o inšpekcijah in uporabi sistemov za spremljanje plovil (VMS), sistemov samodejnega prepoznavanja (AIS), radijskih komunikacij in satelitskih posnetkov. Zagotovila je tudi podporo za revizijo zakonodaje o ribištvu v eni državi in sprejetje nacionalnega akcijskega načrta za nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov v drugi. Prek programa PESCAO je SRFC v letu 2019 organizirala tri kampanje za skupni nadzor s sodelovanjem najmanj treh držav članic ter podporo agencije EFCA in francoske mornarice. V okviru kampanj je bilo izvedenih 157 inšpekcij. Program PESCAO bo podrl uvajanje regionalnih sistemov VMS v dveh podregijah, s čimer se bo znatno povečala njihova zmogljivost za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

Program ECOFISH vključuje poseben steber za povečanje zmogljivosti za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu v Zahodnem Indijskem oceanu. Sredstva v višini 4,4 milijona EUR so namenjena projektom, ki so zasnovani

[33] Financiranega v okviru 11. Evropskega razvojnega sklada (ERS), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0322&from=SL.
[34] Prav tam.
[35] Prav tam.

predvsem za zagotavljanje usposabljanja za ribiške inšpektorje, omogočanje udeležbe v skupnih patruljah ter olajšanje uporabe in izmenjave podatkov VMS na regionalni ravni[36].

EU je tudi podprla partnerske države pri zagotavljanju ustreznega izvajanja sistemov potrdil o ulovu, med drugim z delavnicami, ki se organizirajo prek delovnih skupin za nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov z večjimi ribolovnimi državami zunaj EU.

2.3 Drugi okviri za mednarodno sodelovanje in sodelovanje z zainteresiranimi stranmi

V zadnjih letih se je po vsem svetu pomembno povečala ozaveščenost o pomembnosti boja proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu. Nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov je postal redna tema na forumih, kot so G20, G7 in gospodarski forum v Davosu.

Komisija je okrepila sodelovanje in usklajevanje z mednarodnimi partnerji, kot so Svetovna banka, organizacija FAO, Interpol ter Urad Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC), da bi se zagotovila medsebojna usklajenost sprejetih ukrepov in ustvarile sinergije v sodelovanju EU z določenimi državami nečlanicami EU.

S strukturiranim sodelovanjem s pomorskimi silami pod vodstvom EU (EU NAVFOR[37]) se je izboljšalo odkrivanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova ob Afriškem rogu. Usklajevanje z ukrepi, sprejetimi v okviru agende EU za pomorsko varnost je prav tako koristno za strukturiran odziv na morebitne grožnje v zvezi z nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovom ter povezanimi kaznivimi dejanji na morju.

Svetovalna sveta za trge in odprto morje sta oblika foruma za redno sodelovanje in izmenjave z zainteresiranimi stranmi. Komisija opozorila in podatke o domnevnih dejavnostih nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova v različnih delih sveta prejema tudi od nevladnih organizacij. Vodi tudi reden dialog z nevladnimi organizacijami o temah, povezanih z nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovom.

Tudi nevladne organizacije imajo pomembno vlogo v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu. Izvajajo različne pobude, ki naj bi državam, vključenim v dialog o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, pomagale pri njihovih prizadevanjih za prilagoditev. Pomagajo na primer opredeliti izzive in možne rešitve. Njihova zagovorniška vloga pa je ključna pri vplivanju na ravnanje izvajalcev dejavnosti in izbire potrošnikov. Poleg tega nevladne organizacije zagotavljajo uporabne informacije o domnevnih dejavnostih nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, ki jih Komisija po potrebi spremlja.

[36] Priloga 2 k Sklepu Komisije o letnem akcijskem programu za leto 2018 v korist Vzhodne in Južne Afrike in Indijskega oceana, ki bo financiran iz 11. Evropskega razvojnega sklada.

[37] Komisija z informacijami, ki jih zagotavlja EU NAVFOR, analizira opažanja in zračne posnetke plovil, ki bi lahko opravljala ribolovne ali z ribolovom povezane dejavnosti, zlasti dejavnosti, ki bi lahko kršile veljavna pravila o ohranjanju in upravljanju, ter jih posreduje Komisiji za tune v Indijskem oceanu (IOTC).

3. Glavni izzivi pri izvajanju uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu

3.1 Izvajanje znotraj EU

Dokler se ukrepi in sankcije za hude kršitve razlikujejo med državami članicami zastave, ki si pravila o izvrševanju razlagajo na različne načine, povsem enakih konkurenčnih pogojev v EU ne bo mogoče doseči. Za rešitev te težave predlog Komisije za revizijo sistema EU za nadzor ribištva pojasnjuje, krepi in usklajuje določbe o izvrševanju, ki so trenutno določene v sedanji uredbi o nadzoru in uredbi o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu. Doseči bo treba dogovor med sozakonodajalcema, ki ščiti ta cilj.

V enakem smislu je treba s to revizijo določiti pravno podlago za obvezno uporabo digitalnega potrdila o ulovu (CATCH), da bi se dosegla čim večja učinkovitost sistema. Na bolj tehnični ravni je treba zagotoviti njegovo interoperabilnost z drugimi informacijskimi okolji znotraj EU (npr. da se omogoči izmenjava elektronskih potrdil med vsemi carinskimi upravami EU – CERTEX) ter informacijskimi okolji za nadzor ribištva držav nečlanic EU, po možnosti z enotno rešitvijo[38]. CERTEX bi lahko olajšal sodelovanje med agencijami in navzkrižna preverjanja uvoza.

- Dialog z državami nečlanicami EU

Glavni izziv, ki se pogosto pojavlja pri izvajanju uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu v zvezi z državami nečlanicami EU, je pridobivanje zadostne politične volje za revizijo pravnih okvirov in njihovo uskladitev z ustreznimi mednarodnimi obveznostmi. V tem okviru je ključnega pomena določitev odvračilnih, sorazmernih in takojšnjih ukrepov in sankcij za zagotovitev, da kršitelji nimajo koristi od dejavnosti nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova.

Ko bo pravni okvir vzpostavljen, bo glavni izziv njegovo učinkovito in proaktivno izvajanje. Za to bodo potrebni čas, viri, volja, spretnosti in strokovno znanje. Vključiti je torej treba tehnično pomoč in finančno podporo, ki ju zagotavljajo specializirane agencije. Financiranje take krepitve zmogljivosti bi moralo biti usklajeno, da se prepreči nepotrebno podvajanje prizadevanj. Izkušnje v zvezi s tem kažejo, da se morajo državni pravobranilci, sodniki in drugo pravno osebje podrobneje seznaniti s posebnimi značilnostmi zakonodaje o ribištvu ter povezanimi obveznostmi spremljanja, nadzora in obvladovanja. Krepitev zmogljivosti, ki jo zagotavljajo specializirane agencije OZN, kot so FAO, UNODC ali Interpol, ponuja edinstveno priložnost za zagotovitev, da kršitelji nimajo koristi od svojih nezakonitih dejavnosti.

Dodaten izziv za daljše časovno obdobje je preprečevanje ponavljanja kaznivih dejanj. Tukaj je treba kot glavni cilj določiti ohranjanje potrebne politične volje.

[38] UN/CEFACT (Center Združenih narodov za pospeševanje trgovine in elektronsko poslovanje) trenutno opravlja pomembno delo pri proučevanju možnosti uporabe formata FLUX v tem okviru.

- Krepitev mednarodnega upravljanja za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu

Nadaljnja ratifikacija ter učinkovito in popolno izvajanje Sporazuma o ukrepih države pristanišča v vseh pogodbenicah bo eden od glavnih izzivov v naslednjih nekaj letih. EU bo v Bruslju gostila tretje srečanje pogodbenic navedenega sporazuma. To pomembno večstransko srečanje bo prva priložnost za pregled in oceno njegove učinkovitosti. Ob tej priložnosti bo organizacija FAO tudi predstavila trenutno stanje v zvezi z razvojem svetovnega sistema za izmenjavo informacij (GIES) za lažjo izmenjavo informacij o zavrnitvah vstopa v pristanišče in rezultatih inšpekcij med pogodbenicami Sporazuma. Napredek na področju informacijske tehnologije bo ponovno predstavljal priložnost in izziv glede interoperabilnosti z drugimi informacijskimi okviri.

V okviru regionalnih organizacij za upravljanje ribištva je izziv, kako doseči soglasje o ukrepih proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu med pogodbenicami, zlasti kar zadeva navzkrižno vključevanje plovil, ki opravljajo nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov, na seznam regionalnih organizacij za upravljanje ribištva, oblikovanje določb zoper državljane, ki opravljajo nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov, ter preglednejša pravila o dejanskem lastništvu plovil.

Drug velik izziv predstavljajo države zastave, ki svoje zastave „prodajo“ izvajalcem dejavnosti iz držav nečlanic EU. Te države, katerih zastave se pogosto štejejo za „zastave ugodnosti“, pogosto ne izvajajo sodne pristojnosti ali učinkovitega nadzora nad plovili, registriranimi pod njihovo zastavo. Izziv je zagotoviti, da take države spoštujejo svoje obveznosti držav zastave na podlagi mednarodnega prava v zvezi z ribolovom in zagotavljajo boljše medagencijsko sodelovanje med organi za nadzor ribištva in organi, odgovornimi za registracijo ribiških plovil (vključno s plovili za prevoz zamrznjenih proizvodov in oskrbovalnimi plovili).

Preglednost je ključnega pomena za zagotovitev boljšega nadzora in odvračanje od morebitnega nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova. Javnosti je treba omogočiti dostop do več informacij o pravilih, ki se uporabljajo, in zadevnih plovilih. Vse države morajo objaviti nacionalno zakonodajo, ki se nanaša na upravljanje in ohranjanje njihovih virov in na pogoje glede dejavnosti ribiških plovil, ki delujejo pod njihovo zastavo, in plovil iz držav nečlanic EU, ki opravljajo ribolovne dejavnosti v njihovih vodah (vključno z javnimi registri flot, dovoljenji za ribolov in dovoljenji za gospodarski ribolov ter sodelovanjem v svetovni evidenci ribiških plovil, plovil za prevoz zamrznjenih proizvodov in oskrbovalnih plovil, ki jo vodi organizacija FAO). Potrebni so preglednejši sporazumi o dostopu do ribolova, kot so tisti, značilni za sporazume EU o partnerstvu o trajnostnem ribištvu[39].

[39] S sporazumi o partnerstvu o trajnostnem ribištvu, ki jih podpiše EU, se partnerske države zavežejo, da bodo svoje dvostranske sporazume z drugimi partnericami dale na voljo javnosti in uporabljale načela nediskriminacije.

- Sodelovanje in usklajevanje

Kršitve človekovih pravic in pravic delavcev v ribiškem sektorju so pogosto povezane z nezakonitim, neprijavljenim in nereguliranim ribolovom. Take zlorabe je mogoče odkriti z uporabo uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu. Poleg tega izkušnje kažejo, da so izboljšane strukture in orodja za nadzor ribištva omogočili boljšo obravnavo zlorab človekovih pravic in pravic delavcev. Vendar uredba o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu sama po sebi ni pravo orodje za obravnavo takih kršitev, saj je njeno področje uporabe jasno omejeno na nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov, kot je opredeljen v mednarodnem pravu. Za te širše izzive je torej potreben drugačen in ustrezen pravni okvir.

Ribiška politika, usmerjena proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, se vse bolj povezuje s politiko dela ter carinsko, trgovinsko in prometno politiko, sanitarnimi zahtevami ter zatiranjem goljufij in kaznivih dejanj, kot so davčne utaje ali pranje denarja. Zaradi okrepljenega notranjega usklajevanja (med različnimi oddelki Komisije in z Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD)) je lahko Komisija ustvarila sinergije in okrepila svojo učinkovitost. Ta prizadevanja se morajo nadaljevati, vendar ostaja še en izziv: zagotoviti ustrezne kanale za sodelovanje in usklajevanje na mednarodni ravni. Še naprej je treba tudi spodbujati medagencijsko sodelovanje na ravni držav članic.

4. Sklepne ugotovitve

Uredba o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu je še naprej zagotavljala celovit in učinkovit okvir za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu znotraj EU. Sistem je edinstven: po eni strani preprečuje vstop proizvodov iz nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova na trg EU, po drugi strani pa se v okviru dialogov z državami nečlanicami EU povečujejo prizadevanja za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu po vsem svetu.

Sistem izdajanja kartonov na podlagi uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu je postal mednarodno priznano orodje za napredek v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu in je po vsem svetu pritegnil več pozornosti v zvezi s to težavo. Njegov uspeh je mogoče delno pripisati dejstvu, da sistem, ustvarjen z uredbo o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu, državam nečlanicam EU ne nalaga nobenih standardov EU. Namesto tega zgolj zagotavlja, da se kot države zastave, države pristanišča, obalne države ali države trga držijo svojih zavez na podlagi mednarodnega prava.

Da bi dosegli cilj trajnostnega razvoja 14.4, odpravili nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov ter uresničili zaveze v okviru evropskega zelenega dogovora, je v interesu EU, da po vsem svetu spodbuja sistem potrdil o ulovu in sistem izdajanja kartonov kot močni orodji v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu. To je treba pospremiti s prizadevanji za zapolnitev vrzeli v upravljanju na regionalni in svetovni ravni ter povečanje zmogljivosti držav nečlanic EU za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

Da bi se dodatno izboljšala zmogljivost uredbe o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu in okvira EU za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu in njegovo odpravo, je treba čim prej sprejeti in začeti izvajati revidirani sistem EU za nadzor ribištva. To vključuje tudi digitalizacijo sistema potrdil o ulovu.